

ZWOLLEI HARANGSZÓ

2023/11
Egyházi esztendő
utolsó vasárnapja
Advent

Az Almere-Amersfoort-Heerenveen-Leeuwarden-Groningen- Assen- Steenwijk-Kampen és Zwolle környékén élő magyar protestánsok gyülekezeti híradója.

A „Zwollei Harangszót” a Presbitérium megbízásából szerkeszti: dr. Hermán M. János.
Munkatársak: Rostás Kriszta, Szilágyi Árpád, Szomor Attila, Téglásy Sándor és Urbán Ákos.

Szerzők, tanácsadók: Maarten Aalders, Albertje Alkema-ten Hoeve, Berta Balázs, dr. Békefy Lajos, Van Bolhuis Szabó Emőke, Eszenyei Katalin, Hermán M. János, Hannie Hermán Mostert, Millisits Máté, Parti Margit, Szilágyi Árpád, Téglásy Sándor.

Szolgálati rend a zwollei egyházközségünkben

2023. január 8. Igét hirdet: Kelemen A. Csongor

2023. február 12. Igét hirdet: Sólyom Uzonka Lilla.
Presbiteri gyűlés.

2023. március 12. Igét hirdet: Ilosvai Dorottya,
Kampen

2023. április 9. Húsvét. Úrvacsoraosztás és ünnepi műsor. Igét hirdet: Kelemen A. Csongor

2023. április 30. Nyitott Gyülekezeti Nap. Igét hirdet: nt. Bölcsföldi András, Budapest

2023. május 14. Anyák napi ünnepély. Közgyűlés.
Igehirdető: Kelemen A. Csongor

2023. május 28. Pünkösd. Igehirdetés, keresztelés,
úrvacsoraosztás. Hermán M. János

2023. június 11. Szolgál Kelemen A. Csongor

2023. június 25. Szabadtéri istentisztelet Zeistben.
Igét hirdet: Paál Károly

2023. július 9. Igehirdetéssel szolgál Hermán Mostert
Rebeka, Temesvár

2023. augusztus 13. Igehirdetés, keresztelés: Hermán
Mostert Rebeka

2023. augusztus 27. Újkenyér. Ökumenikus
istentisztelet, Hága. Szolgál Sólyom Uzonka Lilla

2023. szeptember 10. Keresztelés. Hermán M. János,
Ries Nieuwkoop; Hermán Mostert Rebeka

2023. október 8. Századik zwollei istentisztelet.
Szolgál Kelemen A. Csongor

2023 október 29. Reformáció ünnepe.

Úrvacsoraosztás. Szolgál Kelemen A. Csongor

2023. november 12. Istentisztelet. Szolgál Kiss
Szabolcs lp., Kampen

2023. december 10. Advent 2. vasárnapja. Szolgál
nt. Sógor Csaba külügyi főtanácsos. Vizitáció.

2023. december 24. Karácsony

Családlátogatást a híveink kérésére végzünk a szolgatársaink bevonásával, Hollandia egész területén. Egyházközségünk vezető lelkésze: drs. Kelemen Attila Csongor. Missziói lelkipásztor: dr. Hermán M. János nyugalmazott lelkész. Újonnan bekebelezett lelkész: Sólyom Uzonka Lilla, aki a vianeni szolgálatokat végzi. Egyházközség hivatali ügyvitelét intézi: dr. Hermán M. János. Presbiterek: Urbán Ákos gondnok, Rostás Kriszta, Szilágyi Árpád, Tárnok Eszter Lídia és Truczka József. Diakónusok: Bodor József, Berekméri Filep Annamária, Czibalmos Klára, Marci Márió és Truczka Adrienn.

Orgonista: dr. Robert Helder. Gyermekfoglalkozások vezetője: Rohaan Éva vallástanár. Webmester: Téglásy Sándor. Olvasószerkesztő: Téglásy Sándor. Grafikai szerkesztő: Szomor Attila. A Zwollei Magyar Református Egyházközség istentiszteleteinek a helye: Lutherse Kerk, Koestraat 2-4, Zwolle, kivéve amikor a meghívóban másként jelezzük.

Info: jhermanm@gmail.com --- Tel: 038-4233247
Facebook:

<https://www.facebook.com/refistentiszteletzwolleban>
Honlapunk címe: <https://zwolleireformatus.nl/>

A Harangszó elérhetősége: <https://zwolleireformatus.nl/zwollei-harangszo/>

Istentiszteleteinkre és a szeretetvendégségekre mindenkit tisztelettel várunk!

A kárpátaljai gyülekezetek számára is hirdetünk gyűjtést. Bankszámlánkra is lehet adományt küldeni!

Bankrekening:

NL46 INGB 0006 936050,

**Hongaarse Protestantse Gemeente,
Zwolle**

**Ha az Isten
vélünk, kicsoda
ebbenünk!**

**A Magyarországi
Református
Egyházban**

**a 2023. esztendő
a lelkipásztori
hívás éve**

**Erős várunk
nekünk az Isten!**

**Szolgálati rend az
Új Vianeni Gyülekezetben**

Helyszín (NEM A MAGYAR OTTHON, mert az nagy sajnálatunkra jelenleg használhatatlan), hanem: Vianen, Langeweg 6b (Sportpark Blankensteijn, BOM gebouw)

Szolgálattévő lelkipásztor: nt. Sólyom Uzonka Lilla

Istentiszteletek kezdete: 13.30

Idei istentiszteleteink dátumai: **október 22, november 26, december 17**

A 2024-re tervezett dátumok: január 28; február 25; március 24; április 28; május 26; június 23; szeptember 22; október 27. és december 1.

„Nem múlnak ők el, kik szívünkben élnek, /Hiába szállnak árnyak, álmok, évek” (Juhász Gyula: Consolatio)

**NOVEMBER 4:
AZ EMLÉKEZÉS NAPJA**

1956. október 23-tól fegyveres szabadságharc bontakozott ki a kommunista diktatúra és a szovjet megszállás ellen. A szovjet vezetés ígérete ellenére az orosz csapatok nem hagyták el az országot, ezért november 1-én Nagy Imre, az újonnan megválasztott miniszterelnök bejelentette Magyarország semlegességét, kilépését a Varsói Szerződésből, és az ENSZ nagyhatalmaihoz fordult segítségért. A forradalom sorsát a november 4-i szovjet invázió pecsételte meg. Hajnalban az ország egész területén megindult a katonai megszállás. Reggel 5 óra 20 perckor hangzott el Nagy Imre híres rádióbeszéde, amelyben az ország és a világ közvéleményét tájékoztatta a hadüzenet nélküli fegyveres beavatkozásról.

2013 óta november 4. nemzeti gyásznappal Magyarországon. Az emléknapon félárbóca engedik Magyarország nemzeti lobogóját. A Szent István Bazilikában 2023. november 4-én hangversennyel emlékeztek meg az '56-os Szabadságharc áldozatairól. Az alkalom lelkületét tükröző alkotás, Ludwig van Beethoven C-dúr „kismartoni” miséje csendült fel a koncerten.

*Forrás: [Hollandiai Magyar Szövetség Hírlevele](#),
2023.11.04.*

A háló, ami megtart

Összességében a református egyházzal szemben kevesebb büntető eljárás folyt, mint például a katolikusok ellen, mert ahogy Ravasz László fogalmaz: az egyházat az egyházvezetés által akarták megtörni. „Ez történt Berényi József Debrecen-Mester utcai református lelkésszel is, akit az 1956 utáni megtorlások idején törvénytelen egyházi eljárás nyomán helyeznek át a román határ melletti Bojtra. Nincs közlekedés, orvosi ellátás, borzalmas állapotban van a parókia – Beré-

nyinek pedig kisgyerekei vannak. A gyülekezet presbiterei azonban a nagyhatalmú Péter János püspökkel szemben is kiállnak, szeretnék a lelkészüket megtartani, írásban tiltakoznak az eljárás ellen, miközben beindult a megtorló gépezet. Ekkor már tömegével internálnak és tartóztatnak le embereket. Az ilyen civil kurázi akár az állásába, vagy éppen a szabadságába is kerülhetett a tiltakozóknak. Ez a történet is kicsiben azt mutatja, hogy a református egyházban és a magyar társadalomban is nagyon erős volt még a szolidaritási háló.

Ez a szolidaritás mutatkozott meg abban is, ahogy a gyülekezetek reagáltak a forradalomra. 1956. október 31-én a Kálvin téri gyülekezet visszahívta a súlyosan beteg Bereczky Albert helyettesítésére Ravasz Lászlót. Másnap a volt püspök rádióbeszédben fordult a nyilvánossághoz. Az egyház lelki-szervezeti megújulásának elősegítésére és az adminisztratív ügyek ideiglenes vitelére Ideiglenes Intéző Bizottság, majd néhány nappal később Református Megújulási Mozgalom alakult, amely november 13-án keltezett memorandumában „az Ige iránti engedelmességnek” adott hangot. „A körlevélben Ravaszék hangsúlyozzák, hogy elsősorban lelki, erkölcsi, másodsorban szervezeti, személyi megújulási programot kínálnak a gyülekezeteknek. A realitásokkal számolva, a meglévő kereteken belül képelték el a változásokat. Javasolták az 1948-as egyezmény valódi megvalósítását, amely súlyos korlátaival együtt is több szabadságot jelenthetett volna az egyház számára, mint amit az ötvenes évek szorításában megtapasztaltak.”

Mivel a forradalom és szabadságharc utáni hetekben óriási volt a felfordulás, a presbitériumok válaszai lassan érkeztek meg, de annál egyöntetűbben: kilencszáz gyülekezet állt ki a törekvések mellett. „Pedig ekkor már újra sortűzek dördülnek el, a pufajkások faluról falura járva verik össze az embereket. Újra félelem járja át az országot, ezek a református presbiterek azonban névvel aláírva küldik vissza a támogató nyilatkozatokat még 1957 februárjában is. A kádári megtorlás és a második kényszerkollektivizálási hullám ezt a szolidaritási hálót szaggatja szét.”

Élő egyház a forradalom tüzeiben

Az Ige tisztaságáért és a szabad egyházért kiálló reformátusok saját lakóközösségükben is fénylő pontok voltak a forradalom és szabadságharc idején. „1956 októberében a falvakban sok presbitert, lelkípásztort választottak meg az összeomló tanácsrendszer helyén létrejövő autonóm önzagató testületek, a nemzeti bizottságok tagjaivá, vezetőivé. Nagy szerepük volt abban, hogy vidéken a forradalom napjaiban sikerült fenntartani a rendet, és túlnyomórészt sikerült megakadályozni vagy legalább mérsékelni a sokszor jogos indulatból fakadó, de törvénytelen önbíráskodást. Közülük többeket a megtorlás idején mégis internáltak vagy börtönbüntetésre ítélték. A Ladányi Imre géresi lelkész elleni vádiratban külön is megemlézték, hogy ő volt az az ember, akire a legtöbben hallgattak, és „csak olyan határozatok születtek, melyekkel Ladányi

is egyetértett”. Egy faluban ki másra hallgattak volna, ha nem a lelkészre?”

1958-ban csak a Tiszántúlon több mint hatvan lelkészt helyeztek el gyülekezetéből. „Elég volt néhány internálás, bebörtönzés vagy áthelyezés, hogy a többiek számára kellő megfélemlítő erővel bírjon. A félreállított lelkészeket kiemelték közösségük bizalmi hálójából, és olyan lelkészt tettek a helyükre, akiről a gyülekezet nem tudta, megbízhat-e benne. Kölcsönösen nem tudhatták, kik a besúgók.”

Az '56 utáni megtorlás során több mint húszezer embert börtönöztek be, több tízezer embert internáltak, köztük jónéhány reformátust. Emellett számtalan családfenntartót máshová helyeztek. És voltak, akiket kivégeztek. „A református egyház talán legismertebb mártírja Gulyás Lajos lelképásztor, aki a mosonmagyaróvári sortűz miatt felbőszült embereket igyekezett csitítani. Különösen cinikus, hogy azzal vádolták, ő bősztette fel a népet – koncepció per áldozata lett, 1957. december 31-én akasztották fel.”

Fénykép: Füle Tamás

1956 azonban rendpárti forradalom volt – hangsúlyozza a történész. „Ez a forradalom egy nagy szabadságünnep, ami tele volt rendpárti forradalmárokkal, olyan emberekkel, mint Gulyás Lajos, Nagy-Kolozsvári István, Szenczy Győző, Vincze Ferenc, Tussay János, Tóth Dezső, Lengyel László vagy Pap László, és még számos más vidéki lelkész és presbiter. '56-ban az ötvenes évek terrorja ellenére még volt annyi erő tartalék a magyar társadalomban, hogy képes volt felmutatni új, vezetésre képes helyi erőket. Maguk a presbitériumok eleve demokratikusan szerveződő intézmények, helyi autonómiák, amelyek túléltek a Rákosi-rendszert. Mint ahogy az a gondolkodás is, hogy felelősséget viselünk a saját ügyeinkért, mi döntünk a magunk dolgában. Ezt a hozzáállást, méltóságot képviselte a református egyház az ötvenes években is. Gyönyörű Ravasz Lászlónak az a mondata, amely így foglalja össze a történeteket: az élő gyülekezet elbírja a halott egyházat.”

Forrás Jakus Ágnes: A nagy szabadságünnep c. írásának befejező részlete. <https://www.parokia.hu/v/a-nagy-szabadsagunnep/>

Reformáció ünnepén, Zwolle, 2023. október 29.

Van Bolhuis Jonathán megemlékezése Luther Márton munkásságáról

Fordulópont: Zákeust a nevében szólítják...

L: Ézs 61; L: Lk 19,1-10

Mennyire időszerű a felolvasott ézsaiási rész éppen ezekben a hetekben, amikor a Közel-Keletről érkező aggasztó hírek elértek bennünket.

Jézus a pusztában történt megkísértése után Názáretben volt, abban a faluban, ahol felnőtt, s szokása szerint sabbatkor elment a zsinagógába. Ott olvasott fel a tekercsből, amely éppen akkor került sorra. Miután összegöngyölyítette a tekercset, ezeket a szavakat mondta: „*Ma teljesedett be ez az írás fületek hallatára.*” (Lk. 4:14-30) — és igen, meglehetősen megbotránkoztató volt ez a názáreti fülnek, akik Jézust Józsefnek, az ácsnak a fiaként ismerték, s nem látták, hogy ki ő valójában. Pedig Jézus akkorra már ismert volt a csodatételeiről.

Néhány fejezettel később olvashatjuk Lukács feljegyzését arról, ami Jerikóban és az odavezető úton történt. Jó egy bibliai részt a környezetével együtt olvasni, segíthet bennünket perikópánk megértésében. A Jerikóba vezető úton Jézus meggyógyít egy vakot, akit a tanítványok el akarnak hallgattatni, pedig tkp. éppen ők azok, akik nem látnak: még nem értik, amit Jézus tesz, s hogy azt miért teszi. (Mt. 20:29-34; Mk. 10:46-52). A későbbiekben látni fogjuk, hogyan illeszkedik bele mindebbe Zákeus. Ha Lukács evangéliumát tovább olvassuk, ott Jézusnak egy példázatával találkozunk, ez pedig a minák története, amely azt a kérdést veti fel, hogy hogyan bánunk mi a táalentumainkkal, merthogy Máté a mina helyett ezt a szót használja. Az evangéliumok olvasója számára a két szó ugyanazt jelentette, számunkra a táalentum már többet jelent, mint csupán pénzt, anyagi javakat.

E két feljegyzés között találjuk Zákeus történetét, amit a többi evangélista nem közöl. Hogyan talált rá Lukács erre a történetre? Később vajon mi történt a fővámszedővel, a szóbeli hagyomány vajon miért nem őrizte meg olyan erősen? A Mester követője lett, ha távolról is, vagy 'visszaesett'? Amit tudunk, az az, hogy azon a napon sok érzelm szabadult fel. Zákeus történetével talán már gyermekként megismerkedtünk, de tekintettünk-e valaha is úgy rá, mint egy embertársra, vagy csak a kapzsi, de Jézus által megváltozott fővámszedőt láttuk benne?

Tulajdonképpen nem sok mindent tudunk róla. Azt igen, hogy természetére nézve apró volt, s jómódú, valamint, hogy gazdagságát miből szerezte. Kevésbé valószínű, hogy felesége és gyerekei lettek volna. Barátai sem igen lehettek, hiszen foglalkozása miatt népe árulóját látták benne, aki a megszálló rómaiak számára sarcolta saját népét; meglehetősen 'lelkesen', aminek a következtében (igen) jó anyagi körülmények között élt. S mégis úgy érezhette: hiányt szenved valamiben.

Vajon mikor jön el az az idő, az a nap a mi életünkben, amikor rájövünk, hogy az életünkben semmi nem képvisel maradandó értéket: karrier, pénz, ház, autó, család, barátok. Úgy értem mindezt, hogy egyszer rádöbbenünk: minden elmúlik, semmi nem maradandó. Meztelenül érkezünk a világba és ahogy a holland szólás találóan mondja: a halottas ingnek nincs zsebe. Semmit nem hozunk és nem is viszünk el semmit innen. Végeredményben véve az örökélet az egyetlen, ami számít, hogy annak a részese leszünk-e.

Zákeus vajon csupán kíváncsiságból akarta látni a „csodarabbit”, vagy voltak elvárásai, anélkül, hogy tudta volna: mi? Igazából mindez nem számít. Ami számít, az az, hogy **odament**. Odament ugyan, ahol a sokaság Jézust várta, de nem vegyült el a tömegben.

El tudom képzelni, hogy nem csupán a termete miatt mászott a fára, hogy lásson valamit, hanem azért is, mert úgy gondolhatta: *'innen mindent láthatok, de engem nem lát senki: senki nem néz rám megvető pillantásokkal, vagy mond nekem, vagy a hátam mögött szidalmazó szavakat. Ó, nem, ha magasabb lennék, akkor sem mennék közétek!'*

És akkor megtörtént a dolog: az, akiről annyit beszélnek, megáll; nem máshol, mint éppen az alatt a fa alatt, amelynek a koronájában Zákeus megbújt. Egy fordulópont következik; nem csak a történetben, hanem Zákeus életében is: **a nevéen szólítják.** Lehetne mondani, hogy ebben semmi különös nincs, hiszen mindenki ismerhette a hírhedt fővámszedő nevét, ám én másképp látom ezt. Az, hogy Jézus Zákeust a nevéen szólítja, emlékeztethet bennünket Ézsaiás könyve 43. fejezetének első verseire: „*De most így szól az Úr, a te teremted, Jákób, a te formálód, Izráel: Ne félj, mert megváltottalak, neveden hívtalak, enyém vagy!*”

Jézus nem az elmarasztalás hangján szól Zákeushoz, hanem szeretettel közelít hozzá. Ez a szeretet nem úgy tesz, mint ahogy mi azt mondjuk, vagy gondoljuk: *szeretni foglak, ha megváltozol*, hanem így: *szeretlek és te meg fogsz változni, hidd el!* Amikor Isten ránk tekint, akkor Fián, az értünk meghalt és győzedelmesen feláradott Krisztuson keresztül teszi ezt, s emiatt **nem olyannak lát, amilyenek vagyunk, hanem olyannak, amilyenekké válhatunk.** Így tekintett Jézus Zákeusra: másképp, mint mások; látta a vágyakozását, a hiányát. Látta azt, aki keresett valamit: az élete értelmét, s Jézus is kereste őt. Megtalálták egymást. Meglepidhetett, amikor hallotta, hogy a nevéen szólítják, talán meg is rémült. Szinte látom magam előtt, ahogy tévovázik: mit tegyen?! Bújjon el a lombkoronában, hátha azt gondolják a körülállók, hogy a csodarabbi tévedett? Nem, Zákeus előjön, vállalja a nyilvánosságot. S talán éppen azért, mert érzi: **végre valaki az ő pártján áll.** Az, hogy Jézus a legkülönfélébb emberekhez tért be étkezni; nem volt titok. Nemcsak egy farizeushoz tért be (Lk. 7:36-50), hanem mindenkivel asztalhoz telepedett, akit bűnösnek neveztek (vámszedő, bűnös nő, stb.).

A vacsora végén elhangzik: *az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet*; s ebből meg kell értenünk: természetünknel fogva mindnyájan elveszettek vagyunk: fiatalok és idősök, tehetősök vagy szűkölködők, okosak, vagy értelmileg korlátozottak. Mindenkinek szüksége van az Isten kegyelmére. Hogy történik mindez? Nos, valójában elég egyszerűen: Isten keres bennünket, belénk táplálja a vágyakozást, mi pedig keressük az Ő akaratát, vagyis választ adunk megszólító kegyelmére. Ezt tette Zákeus is. Nem csak akkor, amikor a hívó szóra leászott a fáról és örömmel telve vendégül látta Jézust, hanem akkor is, amikor megtette a fogadalmát. Általában véve nagy elismeréssel említjük, hogy a megindult fővámszedő a négyzszeresét szándékozott visszaadni annak, amit elvett, pedig csak arról van szó, hogy tudta, hogy mit kell tennie. Ebből látszik, hogy ismerte a törvényt. A 2Móz. 21:37-ben ezt olvassuk: „*Ha valaki ökröt vagy bárányt lop, és levágja, vagy eladja, akkor öt marhát adjon kártérítésül az ökörért és négy juhót egy bárányért.*” Ami valóban különleges, az az, hogy a vagyonának a felét a szegényeknek ajánlja fel. Erre már nem kötelezte a törvény. Ugyanolyan lelkesen ad vissza, mint ahogy elvett.

A tulajdonságaink nem változnak meg, de Isten fel tudja azokat használni az Ő javára. Mindet!

Egy fontos dolgot értsünk meg: Jézus nem vár el semmit ettől az embertől. Megszólítja, majd betér hozzá és mindent elfogad, amit Zákeus mond. Ezután hangzik el: „**Ma lett üdvössége ennek a háznak, mivelhogy ő is Ábrahám fia.**” Zákeus gazdag volt, de magányos? Most már ő is tartozik valahová, családjá részévé vált. Ennek a családnak olyan tagjai vannak, akik néha elbuktak, de mind szerették az Urat.

Szeressük Istent és higgyük: Ő látja bennünk mindazt, amivé válhatunk, megtérve egy hosszú útról: elveszetten, de megtalálva.

Sólyom Uzonka Lilla

Vianeni Gyülekezet 2023. október 22:

„Ha az Úr akarja és élünk”

Kedves Zwollei Magyar Evangéliumi Református Gyülekezet!

Mielőtt a hollandiai tanulmányútra indultunk volna, a jakabi feltételként elhíresült Igéről hallgathattam két alkalommal is igemagyarázatot. Húsz éves érettségi találkozón hangzott el az első, majd másodszor az otthoni gyülekezet átadásakor, mely akkor a bibliaolvasó kalauz napi Igéje volt. Meghatározó Igévé vált ittlétünk kezdetén, amikor a Zwollei Magyar Gyülekezet honlapján újra olvashattuk: „Ha az Úr akarja, és élünk, ím ezt vagy azt fogjuk cselekedni.” (Jakab 4,15)

Engem Kiss Szabolcsnak hívnak, Marosvásárhelyen születtem, ahol általános iskolai tanulmányaimat is végeztem. A Szabadi úti Református Egyházközségben konfirmáltam, mely közösség meghatározó volt hitem növekedése szempontjából. A Kolozsvári Református Kollégium diákjaként hálával emlékezem az ott kapott nevelésért és ismeretért, mely nélkülözhetetlen alapot jelentett teológiai tanulmányaim folytatásához. Úgy gondolom, hogy a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet és a Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Református Tanárképző Kar neves tanárainak köszönhetően

a teológia iránti érdeklődésem folyamatosan mélyült és nőtt. Így a jakabi feltételek mellett tervezzük a tanulmányok folytatását ebben az akadémiai évben is a Fundament/Iránytű Alapítvány jóvoltából és támogatásával az utrechti teológián. Nyolc éve hívott meg a Szatmár megyei Apai Református Egyházközség lelképásztorául, ahol családommal együtt azóta is a közösség összetartó erejét tapasztalhattuk szolgálatunk során.

Feleségem, Amália Szatmárnémetiben született. Egyetemi tanulmányait a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem, biológia szakos hallgatójaként végezte akkor, amikor magam is teológiai hallgató voltam. Így együtt vehettünk részt a főiskolás ifjúsági istentiszteleteken. Korábban biológiát tanított Nagysármáson és Mezőmadarason, majd Szatmárnémetiben egy nemzetközi vállalatnál teljesített ügyfélszolgálatot. Jelenleg gyereke nevelési szabadságon tartózkodik.

Az idézett jakabi üzenettel indult közös életutunk tervezése is. Kolozsvárról az egyetemi évek után Marosvásárhely, a mezősegi Uzdiszentpéter majd a Szatmár megyei Apai Református Egyházközség gyülekezeti jelentették számunkra az otthon és lehetőséget a szolgálatra. Itt születtek lányaink, Dorottya és Jázmin.

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület és a gyülekezet áldásával, a Szatmári Református Egyház megye lelkészértekezleti elnökeként azzal az elhatározással érkeztem Kampenbe, hogyha az Úr akarja, akkor az itt szerzett újszövetségi ismereteimet is az Ő dicsőségére kamatoztathatom majd otthon. Az Úr pedig azt akarja, hogy éljünk. Ő azért jött, "hogy életük legyen, és bővüljenek..." (János 10,10)

Presbiteri jegyzőkönyvünk feljegyzéséből a századik istentisztelet alkalmával, Zwolle, 2023. október 8.

Fotó: Albertje Alkema ten Hoeve
Az ünnepi istentiszteleten nt. Kelemen Attila Csongor szolgált igehirdetéssel. Textus: Zsidók 12:1-2

Jelen voltak 34-en, ebből. 25 felnőtt és 9 gyermek. Csak hollandul beszélők száma: 4 lélek. Perselypénz összege: 106 euró. A szeretetvendégséget követően presbiteri gyűlést tartottunk. Kürtöskaláccsal, borral és virággal ajándékozta meg Robert Helder, Albertje Alkema ten Hoeve és Ries Nieuwkoop testvéreinket Kelemen Csongor, Urbán Ákos és Szilágyi Árpád..

Ries Nieuwkoop és Robert Helder testvéreink nemrégiben interjú keretében beszéltek munkájukról és hivatásuk indítékairól. (Ries Nieuwkoop: „Het Evangelie is tegenwind”, in „Gaaandeweg, 2023/9-11, p. 6, Online elérhető itt: https://media.pknzwolle.nl/wp-content/uploads/sites/14/2023/10/12204721/gaandeweg2023_4_DEF.pdf)

Igen köszönjük az ellátást, a szeretetvendégségre érkezett adományokat és a virágokat!

Visszatekintés

1.-Zsolt. 126. 3: Hatalmasan cselekedett velünk az Úr, azért örvendezünk- Ezzel az igei üzenettel köszöntjük a századik magyar istentiszteleten jelenlévő híveket. Zwollében először 2017. október 27-én szolgáltunk Éles Ferenc melegföldvári, akkor kampeni tanulmányúton lévő lelkész társaságában, Urbán Ákos presbiter testvérünk, Albertje Alkema, dr. Berta Balázs, dr. Érsek Réka és Ries Niewkoop lelkész támogatásával, valamint Robert Helder orgonista testvérünk kántorizálásával. Legelső alkalommal a 100-ik zsoltárt énekeltük: „E földön ti minden népek Az Istennek örvendjete. Előtte szép énekekkel Szolgáljátok őt víg szívvel. Az alábbiakban idézünk az első meghívónkból.

Tisztelt Címzettek! Kedves Testvéreink!

Jelen levelünkben szíves tudomásukra hozzuk, hogy az Észak-Hollandiában élő lelképásztorok és teológusok, valamint Kampen és Groningen környékén lakó, mintegy negyvennyolc magyar protestáns lélek kérésére, egyelőre a REFO-500 jegyében, folyó év októberétől magyar nyelvű istentiszteleteket szeretnénk tartani Zwollében. Emlékeztetni szeretnénk arra,

hogy 1984 és 1992 között a frízlandi Ouwsterhaule, majd Heerenveen városában összesen százöt magyar istentiszteletet tartottunk, amelyeknek a kezdeti megszervezéséhez a helyi holland presbitérium jegyzőkönyvbe foglalt felkérése szolgált alapul. Annakidején Heerenveemből alapítottuk újra a Belgiumi Magyar Protestáns Egyházközséget. A rémtettek után ott is presbitérium szervezésével kezdtük a lelkek pásztoralását. Ezen szolgálatok történetének a megírására már korábban ígéretet tettünk.

Tisztelettel közöljük, hogy 2017. október elején, az anyagiak ideiglenes biztosítása érdekében, előkészítő levelezések után (Juhász István Alapítvány) megbeszélést tartottunk a Zwollei Lutheránus Egyház illetékeseivel, és ők a hollandiai anglikán hívek számára biztosított rend alapján szívesen fogadják a magyar testvéreket is a következő három hónapban, ezt követően pedig kielemezzük, illetve újratárgyaljuk a feltételeket. Egyik, a helyzetből adódó templomhasználati megállapodásunk az, hogy a szabad, vagyis mindenik hónap negyedik vasárnap délutánján tarthatunk istentiszteleteket a templomukban.

Kedves Testvéreink! Tervezett szolgálatainkra nézve szíves támogatásukat és ajánlásukat kérve, mindnyájuk életére Isten gazdag áldását kívánjuk. A zwollei szervezőbizottság nevében, 2017. október 12-én: dr. Hermán M. János nyugalmazott református lelképásztor.

Azóta eltelt hat esztendő!

Kegyelmes volt hozzánk az Úr, immáron a századik szolgálatnál tartunk, és elmondhatjuk az énekszóban megfogalmazott hálaadást: A Sionnak hegyén Úristen, Tiéd a dicséret! 65. zsoltár

Köszöntések 2023. október 8-án

Nagytisztelű Lelképásztor Testvéreink, János és Csongor és Kedves Gyülekezet!

Isten iránti hálával kísérjük figyelemmel a zwollei

gyülekezet életét az Amszterdami, Hágai és Rotterdami Magyar Református Gyülekezetből. Köszönjük a rendszeres híradást a gyülekezet életének eseményeiről és a meghívást a 100. istentiszteletre! Sajnos, nem tudunk ma személyesen részt venni ezen az ünnepen, de hálaadásukban osztozunk és imádságban hordozzuk a Zwollei gyülekezetet a mai napon is. Nagyon örülünk annak, hogy a gyülekezetben 6 év alatt 100 alkalommal hangozhatott fel Isten ígéje magyarul és hollandul! Örülünk, hogy a gyülekezet tagjainak szívében jó földbe hullott az ige magja, és ennek nyomán presbiterek és diakónusok vállalták Isten szolgálatát a gyülekezet épülésére.

Pál apostol Efézusiaknak írt levele 5. részéből a következő igével kívánjuk Isten áldását a gyülekezet életére és jövőjére:

„¹Legyetek tehát Isten követői, mint szeretett gyermekei, és éljetez szeretetben, ahogyan Krisztus is szeretett minket, és önmagát adta értünk áldozati ajándékkul, Istennek kedves illatként.... teljetez meg Lélekkel, mondjatek egymásnak zoltárokat, dicséreteket és lelki énekeket, énekeljetez és mondjatek dicséretet szívetekben az Úrnak, és adjatek hálát Istennek, az Atyának mindenkor mindenért, a mi Urunk Jézus Krisztus nevében” (Ef. 5: 1,2, 18-20)

Isten gazdag áldását és Lelke vezetését kívánjuk kedves mindnyájatoknak!

Sok szeretettel és testvéri köszöntéssel: az Amszterdami, Hágai és Rotterdami Magyar Református Gyülekezet tagjai nevében Van Bolhuis-Szabó Emőke, Csanády Ágnes, Paál Károly lelkipásztorok és Deuten Makkai Réka, presbiter.

EXIT Iustrum Utrechtben 2023. október 7-én a Johanneskerk épületében

15 éves az Exit Kiadó és az Exit Alapítvány!

Szombaton, 2023. október 7-én ünnepi összejövetelre került sor Utrechtben, a Johannescentrumban. Az Exit Alapítvány részéről beszédet mondott Elly van der Meulen elnök és Tina Geels, az alapítvány volt elnöke, majd a Juhász István Alapítvány részéről Hermán M. János elnök. A kolozsvári Exit Kiadó képviselőjében Nagy Péter igazgató a 15 év mérföldköveit ismertette, kiemelve az évek könyvtermését (44 könyv a Teológiai Praxis sorozatban és 125 sorozaton kívüli könyv). –Hermán M. János tanulmányát és holland nyelvű beszédét az egyházközségünk honlapján olvashatjuk.

Ries Nieuwkoop, az alapítvány pénztárosa bemutatta Könczey Elemér (az Exit Kiadó egyik alapító tagja) karikatúrákállítását. Henk van de Graaf üzenetét lánya, Marianna van de Graaf közvetítette. A Keresztényen dogmatika egyik szerzője, Gijsbert van den Brink felhívta a figyelmet a Praxis sorozat fontosságára nemzetközi szinten. Az eseményt a Magyar Kvartett elő-

adása színesítette (Mester Blanka, Prusinszki Katalin, Bálint Gábor és Hermán Mostert Dániel).

A beszámoló és a felvételek szerzője: Eszenyei Katalin

Deze Nederlandse stichting vertaalt boeken voor Roemeense predikanten. 'Onmisbaar voor de opleiding'

Achtergrond. Voor geen ander land is in de afgelopen jaren zoveel Nederlandse theologie vertaald als voor Transsylvanië het Hongaarssprekende deel van Roemenië. Het werk van de productieve Nederlandse stichting Exit voorziet in een schreeuwende behoefte, want de nasleep van de communistische dictatuur is tot de dag van vandaag merkbaar.

Ries Nieuwkoop: 'We doen er alles aan om de boeken zo goedkoop mogelijk in handen van de predikanten te brengen.' Foto: Koos van Noppen

De achterstand is niet zomaar ingelopen. Stichting Exit ondersteunt predikanten met vertaalde boeken, gericht op de praktijk van het werken in de kerk. 'Zonder die uitgaven zou het moeilijk zijn een gedegen theologische opleiding te geven', schreef één van de theologen ter gelegenheid van het vijftienjarig bestaan van de stichting.

‘Voor theologiestudenten was er in het communistische Roemenië zo goed als niets aan vakliteratuur. Alle theologie stond ten tijde van het communisme op de zwarte lijst’, zegt Ries Nieuwkoop, emeritus predikant uit Zwolle en gangmaker van de stichting. ‘Er mochten geen theologische boeken worden gedrukt en ook de import was verboden. Carbonpapier was niet beschikbaar en van alle typemachines stonden de eigenaars geregistreerd. Met al die maatregelen heeft het communistische regime van de dictator Ceausescu de theologische cultuur effectief om zeep willen brengen.’ De gevolgen van die kaalslag zijn tot op de dag van vandaag merkbaar. Er is nog altijd een schreeuwende behoefte aan theologische literatuur.

‘De bestverkochte boeken zijn boeken die helpen om te preken’, meldde een Roemeense predikant aan de stichting. ‘Je moet dan weten dat de (vaak jonge) predikanten in Roemenië zeer frequent moeten preken’, legt Nieuwkoop uit. ‘Elke zondag zijn er twee diensten. In de week voorafgaand aan het avondmaal is er dagelijks een kerkdienst. Op eerste, tweede én derde Kerstdag zijn er twee diensten, evenals op oudjaars- en nieuwjaarsdag. Daarnaast leiden predikanten begrafenissen, geven ze wekelijks bijbelcursussen, verzorgen meditatie, enzovoort.’

Met het oog daarop heeft Exit diverse boeken over preekkunde laten vertalen, zoals het handboek ‘Ontvouwen’, van Bert de Leede en Ciska Stark, en boeken van preekspecialisten als Thomas Long en Manfred Josuttis.

Bontgekleurd

‘Deze uitgave hebben we onlangs op de markt gebracht’, zegt Nieuwkoop, terwijl hij de Hongaarse versie van *Christelijke Dogmatiek* van Gijsbert van den Brink en Kees van der Kooi op tafel legt. Hij haalt ook een kleurrijke catalogus uit zijn tas, met de covers van alle vierenveertig inmiddels vertaalde titels, van onder meer Dietrich Bonhoeffer, Walter Brueggemann, Stefan Paas, Riemer Roukema en Karel Deurloo. Een bontgekleurde lijst met theologen uit uiteenlopende kerkelijke stromingen.

‘In Nederland zou je deze namen niet zo snel in één adem noemen, maar in Roemenië ligt dat anders. Er is één ongedeelde kerk, waarin alle richtingen onderdak vinden - reformatorischen, evangelischen, vrijzinnigen.’ De kerkelijke breedte weerspiegelt zich ook in het stichtingsbestuur en het comité van aanbeveling van Exit, met protestanten, remonstranten en Nederlands-gereformeerden. János Hermán, een Hongaarse voorganger die al decennia in Nederland woont, heeft ter gelegenheid van het vijftienjarig bestaan van Exit mensen uit zijn netwerk gevraagd naar het belang van de boekvertalingen. Tientallen reageerden positief tot zeer positief. ‘Exit verricht baanbrekend werk’, schrijft een theoloog. Een predikant: ‘Lange tijd was de westerse theologische literatuur voor ons ontoegankelijk, niet alleen vanwege de taalbarrière,

maar vooral vanwege financiële hindernissen. Exit heeft ons veel sleutelwerken en theologische inzichten ter beschikking gesteld. De stichting bedient een zo breed mogelijk publiek met boeken die gericht zijn op de praktijk van het gemeentewerk.’ Nieuwkoop: ‘Veel boeken uit ons assortiment zijn verplichte studiestof op de theologische academies.’

Nico ter Linden

Op de uitgavenlijst van Exit prijken drie bundels uit de serie ‘Het Verhaal gaat ...’ van Nico ter Linden. Dat heeft een voorgeschiedenis, vertelt Nieuwkoop: ‘Ik bezocht Pica, de zoon van een Hongaarse vriend, die door een duistere gang van zaken in de gevangenis was beland. Hij vertelde me dat hij geregeld met medegevangenen in gesprek raakte over de Bijbel, maar daar telkens in vastliep. Kort na die ontmoeting was mijn dochter boeken aan het opruimen en vroeg ze of ‘Het verhaal gaat ...’ niets zou zijn voor Pica; hij leest namelijk ook Nederlands. We hebben de reeks aan hem gegeven. Omdat hij er veel baat bij had, in de gesprekken, was hij op eigen initiatief begonnen met de vertaling. Die vertalingen hebben we door een theologe laten corrigeren en ze zijn uiteindelijk in de reeks opgenomen.’

De stichting vertaalt niet alleen, maar is ook betrokken bij de verspreiding van de uitgaven. Ze doen er alles aan de prijs van de vertaalde boeken zo laag mogelijk te houden. ‘Voor de Christelijke Dogmatiek betalen predikanten omgerekend circa 10 euro, terwijl die eigenlijk vier of vijf keer zo hoog zou moeten zijn om de kosten eruit te halen. Maar een doorsnee predikant verdient circa 500 euro, die kan dat niet opbrengen.’ De Juhász István-stichting, die theologiestudenten financieel ondersteunt, helpt ook bij de opbouw van hun bibliotheek.

Boekenbon

‘Met kerst geeft de stichting aan elke theologiestudent een boekenbon, die te besteden is bij onze uitgeverij. De lijstjes zijn heel kort. Als iemand in Nederland een gift geeft, zorgt Exit ervoor dat een theologiestudent of een predikant in Transsylvanië een boek krijgt, inclusief (kerst)wens namens de gever.’

Voordat de stichting een boek vertaalt, wordt het plan voorgelegd aan een commissie met theologen en predikanten uit Transsylvanië. Bij groen licht overlegt Exit met de uitgever over de vertaalrechten, en zoekt ze een vertaler, die eerst een proefvertaling maakt. --- De eerstvolgende uitgave van Exit is de vertaling van Karl Barths boek over de Romeinenbrief. Nieuwkoop: ‘We zijn nu in onderhandeling over het standaardwerk van de theoloog Tom Wright over Paulus. Zijn uitgever vraagt behoorlijk wat geld; dat hebben we nog niet eerder meegemaakt. Maar we laten ons niet snel uit het veld slaan. De vertaling van dat boek moet er komen. Linksom of rechtsom.’

Szerző: Koos van Noppen

Megjelent: *Nederlands Dagblad*, 9 november 2023

Online elérhető itt: nd.nl

Bolyai 200 - Művészeti és tudományos fesztivál

<https://www.facebook.com/bolyai200>

<https://bolyai200.temesvaros.ro/>

Helyszín: TEMESVÁR, Új Ezredév Református Központ, 2023 november 3-5

Bolyai János

„Ezenközben én is egy új planetát indítottam el a Földre, de sem középpontját, sem pályáját meghatározni nem tudom; Isten szép fiúgyermekkel ajándékozott meg... a kezdetet s a véget kapcsolhatná össze, hidat verve az iszonyú mélység fölött...” (Bolyai Farkas levele Gaussához)

Bolyai János a matematikatörténet egyik legnagyobb alakja. Nevéhez korszakalkotó felfedezés fűződik: a nem-euklideszi geometria megteremtése forradalmat jelentett a geometria és az elméleti fizika terén, megdöntötte a newtoni világszemléletet.

Kolozsváron született 1802. december 15-én. Gyermekkorát Marosvásárhelyen töltötte, a református kollégium diákja volt. Már gyermekként élénken érdeklődött a matematika iránt, tehetsége korán megmutatkozott. A család anyagi lehetőségei nem tették lehetővé göttingeni továbbtanulását, ezért a bécsi hadmérnöki akadémiára került. A hibás pályaválasztás megnehezítette életét. Néhány évig műszaki tisztként Temesváron, Aradon és Olmützben teljesített szolgálatot, majd harmincéves korában nyugdíjaztatta magát és hazatért Marosvásárhelyre.

Bolyai Jánost fiatalkorától foglalkoztatták a matematika megoldatlan kérdései, ezek közül is leginkább Eukleidész XI. axiómájának, a párhuzamosok posztulátumának problémája. Eukleidész, a híres görög

matematikus Kr. e. 300 körül írta *Elemek* című művét. Ez az első olyan mű, mely a matematikai ismereteket rendszerezetten adja elő, bizonyos állításokat elfogadva, másokat deduktív módon bizonyítva. Az elfogadott állításoknak két csoportját különbözteti meg: *posztulátumok* (követelmények) és *axiómák* (közönséges ismeretek). Több mint kétezer éven át eldöntetlen volt, hogy az V. posztulátum levezethető-e a többi posztulátumból és axiómából vagy sem. Általános volt a vélemény, hogy az előbbi lehetőség áll fenn, és a tudományos világ a bizonyítás elvégzésére várt.

Bolyai János már 1823-ban eljutott a nem-euklideszi geometria kidolgozásáig, mint azt édesapjának Temesvárról keltezett levelében megírta. Eredményeit a *Scientia Spatii* (A tér tudománya) című művében összegezte, amely 1832-ben jelent meg Bolyai Farkas *Tentamen* című kötete függelékeként (*Appendix*). Bolyai János az *Appendix*ben felépített egy olyan geometriát, mely független az V. posztulátumtól – ennek abszolút geometria a neve – és egy másikat, mely az V. posztulátum tagadására épül. A tagadás két lehetőséget rejt magában: adott egyeneshez egy rajta kívül fekvő ponton át egy párhuzamos egyenes sem húzható, illetve végtelen sok húzható. Bolyainál az utóbbi esetről van szó, és az erre épülő geometriát ma hiperbolikus geometriának nevezzük.

A korszak egyik legnagyobb felfedezése alkotójának életébe semmilyen változást nem hozott, sem anyagi, sem erkölcsi sikert. Neve ismeretlen maradt a tudományos világ számára.

1860 január 27-én halt meg. 1911-ben temették a külön sírban nyugvó Jánost apja mellé.

A Teleki-Bolyai Könyvtár mintegy 14. 000 oldalnyi Bolyai János-kéziratot őriz, ezek jelentős részét a *Tan c.* filozófiai munka teszi ki. Alkotója enciklopédikus műnek tervezte, amelynek a tudományokat és művészeteket tárgyaló fejezetei után, az *Üdvtan* című

részből az egész emberiség megismerhetné az általános boldogsághoz vezető utat. **Forrás:** <http://www.telekiteka.ro/bolyai-janos>

Tökés László is részt vett a Bolyai 200 című rendezvénysorozat megnyitóján

Tökés László, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács elnöke, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület korábbi püspöke, egykori temesvár-belvárosi református lelkipásztor is részt vett a Bolyai 200 című rendezvénysorozat megnyitóján pénteken. A háromnapos művészeti és tudományos fesztivált abból az alkalomból szervezték meg a Bánság fővárosában, hogy kétszáz évvel ezelőtt, 1823. november 3-án kelt Bolyai János Temesvárról írt levele, amelyben bejelentette: **„Semmiből egy új, más világot teremtettem.”**

A Temesváron november 3–5. között lezajlott évfordulós rendezvénysorozat szervezői így indokoltak: „Az esemény célja az interdiszciplináris gondolkodás szükségességének hangsúlyozása, kiemelve a kulturális nevelést, a tehetséggondozás fontosságát, amelyben mind a család, mind az oktatási intézmények jelentős szerepet kell játsszanak. Tehát ez a fesztivál nem egy matematikai-fizikai konferencia, hiszen számos olyan rendezvény volt és lesz, amely bemutatja a Bolyaiak széleskörű munkásságát a kertésztől a borászatig, az erdésztől a kemenceépítésig, az irodalomtól a zeneelméletig, a nyelvésztől az »üdvitanig«. Egyúttal remek alkalom több kiváló Bolyai-kutatóról való megemlékezésre is, valamint annak az útnak a kijelölésére, amely a megkezdett kutatómunka folytatásáról szól.”

A nagyszabású rendezvény tágabb keretét a Temesvár – Európa Kulturális Fővárosa 2023 programsorozat jelentette, szervezői pedig a Kolozsvári Akadémiai Bizottság Bánsági regionális munkabizottsága, a Bartók Béla Alapítvány, az Erdélyi Múzeum-Egyesület, a Szimmetria Alapítvány és az Óbudai Egyetem voltak.

Az ünnepélyes nyitórendezvény helyszíne a gyárvárosi Új Ezredév Református Központ volt, ahol Bolyai-émlékünnepet tartottak 3-án este. Itt díszbeszédet hangzottak el Nagy Dénes professzor, a Nemzetközi Szimmetria Társaság elnöke, Kovács Levente professzor, az Óbudai Egyetem rektora, Nagy László professzor, Kolozsvári Akadémiai Bizottság elnöke, Bitay Enikő professzor, az Erdélyi Múzeum Egyesület elnöke, Erdei Ildikó iskolaigazgató, a Bartók Béla Alapítvány képviselője, Tamás Péter vállalkozó, Magyarország temesvári tiszteletbeli konzulja és Nagy-György Tamás, a KAB Bánsági Regionális Munkacsoportja elnöke jóvoltából.

Tökés László, aki Temesvár és annak magyar közössége, valamint Bolyai János iránti tiszteletből vett részt az eseményen, a házigazda lelkipásztor, Gazda István kíséretében megtekintette az Új Ezredév Református Központot és környékét, az itt még mindig zajló építkezések állását. (A létesítmény történetéről itt lehet részleteket megtudni: <http://www.ujezreddev.ro/hu/tortenetunk.html>) A gyülekezetalapítást, templom- és centrumépítést kezdetektől messzemenően támogató

püspök örömmel nyugtázta, hogy a komplex építési munkálatok közelednek befejezésükhöz. Nagy lépésnek számít, hogy szerkezetileg szinte teljes egészében elkészült a konferencia-épületrész, ezen belül pedig a könyvtár. Jövő nyárra tervezik az egész konferencia-központ szolgálatba adását – tudatta a parókus lelkész.

Forrás: Tökés László Sajtóirodája

A 99. zwollei magyar istentisztelet résztvevői 2023. október 8-án

A Presbitérium megbízásából, 2023 október 29-én Reformáció ünnepi istentiszteletet tartottunk Zwollében.

Hollandiai Diaszpóra Iskolatábor 2023. október 16–20.

Nagy örömmel és büszkén jelentjük, hogy alapítványunk a Külföldi Magyar Cserkészszövetség támogatásával idén is sikeresen megszervezte a II. Hollandiai Diaszpóra Iskolatábort október 16. és 20. között Zeewoldeben. Ez a terület az északi régióhoz tartozik, nem minden gyermek számára esett az őszi szünet idejére a tábor, de hálás szívvel gondolunk két iskola vezetésére, hogy engedélyezték 4 gyermek táborban való részvételét ez idő alatt. A lázas előkészületek után erre az eseményre Hollandia több tartományából is érkeztek gyerekek, például Apeldoorn, Hága, Maarssen, Zeewolde, Utrecht, Amsterdam, Eindhoven környékéről, összesen 22 gyermek. A maarsseni **Kincskereső Oskola**, a hétvégi **Amstelveeni Magyar Ovi&Suli**, a

70. számú Attila Cserkészcsapat és a **Hollandiai és Nyugat-európai Magyar Ifjúsági és Kulturális Alapítvány** összefogásával idén is sikerült egy tartalmas, izgalmas tábor megvalósítani 34 fő részvételével, valamint 3 vendéggel. A tábor témája Károly Róbert és a lovagkor volt, így a király és korszakát elevenítettük fel. Reggel ostorcsapás és kürt hangja ébresztette a résztvevőket, melyet reggeli torna követett. A reggeli után izgalmas iskolai foglalkozások voltak vegyes csoportokban 9.00-12.00 óra között egy kis tízórai szünettel. Délutánonként általában a cserkészekkel játszottak a táborozók, népdalokat tanultak, kirándultak. Esténként lehetőség volt a táborút körül lezárni az adott napot mókákkal, színjátéssal, énekléssel vegyítve. A tábor csapatmunkára és egymás elfogadására építkezett. Kiemelkedő esemény volt a konzul fogadása, a lakoma, a bál, Horváth Márta bábszínművész előadása, a középkori zenék megismerése, viseletek készítése, fafaragás.

De hogyan is zajlottak a napok? Nézzük meg részletesebben:

Október 16-án hétfőn kezdtük a tábor, nagyon szép időnk volt az első napunkon, ezért sokszor voltunk az udvaron. Sátrakat építettünk, tűzifákat pakoltunk, lovas rajzokat készítettünk, játszottunk, beszélgettünk a lovagokról, lovagrendekről; a Károly Róbert által megalapított Szent György Lovagrendről is, ami még ma is élő közösség.

Délután elkezdtük az öltözékünket is elkészíteni, amelyet csütörtökön a bálon és előtte a lovaggá avatáson vettünk magunkra. Meglátogatott minket Szabó Attila diplomata, az oktatásért, kultúráért, sajtóért felelős konzul, aki egy nagyszerű, játékos, laza előadással ismertette munkáját. A legelső zászlófelvonásnál is megtisztelt minket jelenlétével. A következő napokban a foglalkozásainkon sokszor emlegettük még a nagykövetek munkáját témánk miatt.

A lángos nagyon finom volt. A vízpart melletti táborúzó jó hangulatot teremtett, még Károly Róbert királyt is elvarázsolta, örömmel énekeltünk, neveltünk körülötte.

Éljen a király! Károly Róbertet hivatalosan is királlyá választottuk! Ez a táborúzóznél történt miután a gyerekek eljátszották a kiskirályok hatalmi harcairól választott történeteket.

A táborozók napközben térképeket rajzoltak, legofigurákkal még a csatákat is jelölték. Így a trónhoz vezető út világos lett.

A napi előkészületen folytattuk a ruhák készítését is, ezáltal végül mindenki megtanult varrni.

Ezen a keddi napon már az étkeztetésnél és a helyszín tisztántartásánál is besegítettek az ügyes táborozók.

A délutáni cserkészjátékok végül egy csodás naplementével zárultak a festői környezetben lévő Zeewoldében, a vízpart mellett.

Harmadik nap a gazdasági ügyek szakértői lettünk. Miért? Délelőtt megtanultuk, hogy mit jelent az, hogy törvényhozás, gazdaság, mit jelent adózni, hogyan érdemes piacon vásárolni. A kapukon ki így, ki úgy, de átjutott; volt olyan, kapuőr, aki sok pénzt és kincset gyűjtött a királynak.

Délután egy kalandos kincskereső kirándulásra mentünk, sőt még érceket is bányásztunk. A finom vacsora után a csillagos ég alatt tartott táborúzóznél nagyon jól sikerültek a mókák is.

Reggel újra jó volt találkozni egymással. Mint minden reggel, most is tornával kezdtük el a napot. A reggeli után a krónikák a szokásos három csoportban/örsben készültek el. Írtunk, illusztrációkat készítettünk; interjúalanyunk volt a király, s egy ma élő lovag is.

Faragtunk, kipróbáltuk az ostort, - amivel minden reggel az ébresztő történt, a kürt megfújdogálása mellett-, sétáltunk a stégenknél.

Délután lovaggá ütötték a rátermett fiúkat, a lányok is befejezték ruháikat az esti bálra.

Este kézzel ettünk! Igen, valóban, mert nem vagyunk az a hely, ahová a király sem jár, s Károly Róbert király ezt parancsolta a lakomán.

Vacsora után lovagokkal és udvarhölgyekkel lett tele a bálterem, ahol saját készítésű ruháinkban ropogtuk a táncot. Táborúzó után tértünk nyugovóra, ez volt az utolsó éjszaka.

Péntek reggel még hallhattuk az ostorcsapást és a kürt hangját. Micsoda ébresztés! A szokásos napi-rendünk következett: reggeli torna, zászlófelvonás, reggelizés. Utolsó programunkhoz érkezünk, igazi meglepetés! Horváth Márta bábszínész, illusztrátor lélegzetelállítóan élvezetes bábjátékát tekintettük meg. Ezután elpakoltunk, takarítottunk, hátizsákjainkba becsomagoltuk a holmijainkat, az utolsó tábori órákat pedig búcsúzkodással töltöttük. Maga Károly

Róbert király segítőjével együtt nyújtotta át a Szent György Lovagrendtől származó oklevelet, amelyben igazolják bátor tábori helytállásunkat. Még egy börtársolyt is kaptunk útravalóul.

Az öt együtt töltött őszi nap után nyugodt szívvel mondhatjuk, hogy az idei Diaszpóra Iskolatáborból idén is felejthetetlen élményekkel és új barátságokkal gazdagodva tértek haza a gyerekek.

Mindenkinek, aki hozzájárult a tábor megvalósításához, pedagógusoknak, vezetőknek, cserkészeknek, szülőknél, támogatóknál ezúton is hálásan köszönjük a segítségét! Szeretnénk megköszönni a sok ráfordított időt, az önkéntes munkákat, mind az előkészületek alatt, mind pedig a kivitelezés során. Nélkületek nem jöhetett volna létre ez a különleges tábor; veletek, a gyerekekkel együtt ismét egy fantasztikus hetet töltöttünk együtt!

Köszönjük: Lobožárné Franges Gizella, Mityók-Pálfalvi Ivett, Vidák Gabriella, Horváth Márta, Lobožár Ferenc, Beczóné Judit, Matyas van Dam, Pus-kás Eszter, Herczeg Mónika, Kálmán László, Barbara, Krisztián, Nimród, Levente, Bence.

Köszönjük a szülői visszajelzéseket is, amelyek megerősítenek minket abban, hogy munkánk hasznos, nem hiábavaló, sőt, ezek után ugyanilyen lendülettel tudunk belevágni a következő táborunk szervezésébe is!

Nagyszerű időt töltöttünk együtt! Köszönjük a tanári és szülői gárdának is! Fantasztikusak voltatok!”

A beszámolót küldte: Lobožárné Franges Gizella

MAGYAR FIATALOK HOLLANDIÁBAN (MaFi)

Összejövetel Hágában

**2023. november 25.
szombat, 17 óra**

†t Lindenkwadant művelődési ház
2de Braamstraat 6
HÁGA / DEN HAAG

Előadónk a Delfti Műszaki Egyetem
volt docense, aki vállalatot alapított,
melyet jelenleg is vezet. Erről az
életpályáról fog beszámolni nekünk.

Szeretettel várunk minden főiskolást / egyetemistát.
Kérjük, hogy mindenki hozzon inni- és/vagy ennivalót,
amit közösen elfogyaszthatunk.
A teremérelti költségekhez kérjük járuljatok hozzá 3 euróval, készpénzben.

Email: csanadyemma@gmail.com Facebook: Emma Csanády

Vendégünk
18 órától

**Dr. Fraunholz
Norbert**

hulladék újrahasznosítási
szakember

a
**ReSolved
Technologies**
vállalat
tulajdonosa

ISTENTISZTELET – HÁGA – NOVEMBER 19, VASÁRNAP 15 óra

Cím: Szent Család templom - Heilige Familiekerk, Kamperfoelieplein 29, Hága / Den Haag. Szolgáló lelkész: Van Bolhuis-Szabó Emőke. Gyermekestisztelet: Paál Károly. Kántor: Deuten-Makkai Réka. Szervező lelkész: Csanády Ágnes

In memoriam Máthé Zoltán

Szomorú szívvel vettünk búcsút Heidenheimban 2023 október 5.-én Máthé Zoltántól, aki 30 éven át hűséges presbitere volt az Ulm-környéki Magyar Protestáns Gyülekezetünknek.

A 2020-ban megjelent „Jubileumi füzetünkben“ ő ezt írta:

„Életem fontos tartalma, hogy anyanyelvemen tudom hitemet, vallásomat élni. A jövőben maradjunk egészségesek, s a Jóisten erősítse meg hitünket és továbbra is úgy fogjuk csinálni, mint eddig.“ (lásd: Emlékönyv az Ulm-környéki Magyar Protestáns Gyülekezet 40 éves jubileumára, 51.old.)

Igen, „úgy fogjuk csinálni, mint eddig...“ – reméljük ez sikerül is -, de sajnos most már nélküle...

Zoltán 1989-től rendszeres látogatója volt a magyar istentiszteleteinknek, s mint presbiter részt vett több magyar egyházi konferencián is. Kedvenc helye volt

2002-től Holzhausen – az évi „Presbiteri Konferenciák“ helye –, ahol sok barátság is született a nyugat-európai magyar protestáns gyülekezetek képviselőivel. Ezeken a találkozásokon az előadások és megbeszélések után mindig részt vett az „esti szabad együttlétben“, ahol kellemes baráti körben tölthette énekléssel és koccintással az estét. A Nyugat-Európai Gyülekezetünk Szövetségének pénztári ellenőre volt több mint 20 évig... Ez a szervezet is hálásan emlékezik rá.

Máthé Zoltán unitárius vallású presbiterünk volt, s mint ilyen gyülekezeti tag, sohasem volt „hitvitája“ velünk, vagy nekünk, reformátusoknak és evangélikusoknak „hitvitánk“ vele.

Jól megvoltunk együtt, tiszteltük egymás vallását, hitét és értékeltük a Zoltán munkáját és ragaszkodását a gyülekezetünkhöz.

Kolozsváron született 1944 március 9.-én és a heidenheimi kórházban halt meg 2023 szeptember 18.-án. Már gyerek korában Nagyenyedre költözött a családja és ő a híres Bethlen Kollégium-ban tanult az 1. osztálytól érettségig. Azt nem kell külön aláhúznom, hogy mit jelentett a nevelése és fejlődése ebben a nagy-hagyományú erdélyi magyar iskolában. Ezután a kolozsvári egyetemen fizikát tanult és tanári diplomával a Fogaras közelében levő „Viktória városba“ nevezték ki. 1968 augusztusában feleségül vette Wolf Juttát, akivel két leánygyermeküket nevelte és taníttatta. (sajnos Kinga nevű lányuk 3 évvel ezelőtt meghalt, ami nagy fájdalmat jelentett a családnak).

Zoltán 1989-ben került Németországba, ahol a tanári diplomáját nem tudta érvényesíteni és egy „átképzés“ után programozó lett a heidenheimi „Hartmann“ vállalatnál. Innen ment nyugdíjba is.

A nyugdíjas éve alatt sokáig sportolt – futott és biciklizett – míg az utóbbi időben szenvedélyesen fényképezett. Felvételeit rendszeresen szétküldte egy széles baráti körnek és sok helyről kapott ezekre pozitív visszajelzést is. Így vált fizika-tanárból idős korában szenvedélyes fényképezővé (saját képét a Jubileumi füzetben is egy fényképezőgéppel együtt láthatjuk...).

Ezenkívül szívesen utazott - különösen Egyiptomban és Törökországban járt többször is feleségével együtt. Egészsége az utóbbi években meggyengült, többször is volt kórházban, ahol a 80. születésnapja előtt egy fél évvel váratlanul elhunyt.

Zoltán nem csak „ökumenikus“ beállítottságú volt, hanem tisztelt minden más vallást, népet és nemzetet. Nyitottsága, segítőkészsége jó példa marad számunkra – hiányozni fog nekünk. Nyugodjon békében - emléket tisztelettel megőrizzük.

Forrás: A Hal. Ulm Környéki Magyar Protestáns Gyülekezet Értesítője 2023/6

Gondolatok 2023 adventjére

A minket körülvevő világ egyre „sötétebb” lesz. Háborúk és válságok nehezítik az emberek életét. Közvetlenül ez minket is érint. Keressük ebben a helyzetben a biztonságot és a reményt adó biztatást...de hol és kinél? Ki gyújt világosságot életünkbe az idej sötét őszi és téli napokban? S vajon mit hoz az új esztendő?

Ézsiás próféta könyvében több helyen is szó van arról, hogy a sötétségben egyszerre fény ragyog fel...s ezt Isten ígéri. „A nép, amely sötétségben jár, nagy világosságot lát, a homály földjén lakókra világosság ragyog...” (Ézs. 9,1) vagy: „Kelj fel, tündökölj, mert eljött világosságod, rád ragyogott az Úr dicsősége” (Ézs. 60,1).

Ez az ígélet – hitünk szerint – be is teljesedett Jézus eljövételével, aki maga mondja: „Én vagyok a világ világossága; aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága” (Ján 8, 12). De ezt a figyelmeztetést is Ő mondta: „Addig járjatok a

világosságban, amíg nálatok van, hogy a sötétség hatalmába ne kerítsen titeket...” (Ján. 12, 35b).

Advent heteiben a sok meggyújtott fény – tudatosan vagy tudatlanul - valahogy ezt a bibliai üzenetet sugallja: Mindnyájunknak szüksége van a világosságra! Nem külsőségekben, hanem bennünk, az életünk sötét pillanatai, órai és napjai között! Engedjük be ezt az igazi, mennyei fényt az életünkbe! S legyen így a sötét világunkban az igazi, mennyei fény a mi reményiségünk. De egyben feladatunk is van, mert „Ti vagytok a világ világossága” (Mt. 5,14) és: „Úgy ragyogjon a TI világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket és dicsóítsék a ti mennyei Atyátokat (Mt. 5,16).

Legyen világosság életünkben, s advent fényei után pedig legyen boldog, békés és megáldott, családias karácsonyunk!

Dr. Varga Pál, az ulmi gyülekezet lelkipásztora

ZWOLLEI MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG

HONGAARSE PROTESTANTSE GEMEENTE, ZWOLLE

Címünk / Adres: Koestraat 2, 8011 NK Zwolle Titkárság / Secretariaat:
Hertenstraat 24, 8011 GT Zwolle

Telefon: 0031 38 4233247

Email: jhermanm@gmail.com

Homepage: <https://www.zwolleireformatus.nl>

KvK-nummer: 75204703 - Rechtspersoon. RSIN: 860184420. - Rechtsvorm:
Kerkgemeenschap. – Activiteiten: SBI-code 94911-Religieuze organisatie.
Bankrekening: NL46 INGB 0006 936050, Hongaarse Protestantse Gemeente,
Zwolle

REFORMÁTUSOK NAPTÁRA - 2023. NOVEMBER

Hága – Amszterdam – Rotterdam – Zwolle – Vianen

“Tiszta szívet teremts bennem Istenem, és az erős lelket újítsd meg bennem!”

(Zsoltár 51:12)

<p>NOVEMBER 1, SZERDA, 9:10 óra REGGELI IMA, FÉLÓRA ISTENNEL ONLINE Van Bolhuis-Szabó Emőke lelkész vezeti.</p>	<p>NOVEMBER 15, SZERDA, 9:10 óra REGGELI IMA, FÉLÓRA ISTENNEL ONLINE Van Bolhuis-Szabó Emőke lelkész vezeti.</p>
<p>NOVEMBER 5, VASÁRNAP, 15 óra ISTENTISZTELET - ROTTERDAM Megemlékezés a Reformációról Cím: 'Gebouw De Heuvel' épület kápolnája Grotekerkplein 5, 3011 GC Rotterdam Szolgáló lelkész: Van Bolhuis-Szabó Emőke Gyermekistentisztelet lesz.</p>	<p>NOVEMBER 19, VASÁRNAP, 15 óra ISTENTISZTELET - HÁGA Cím: Szent Család templom - Heilige Familiekerk Kamperfoelieplein 29, Hága / Den Haag Szolgáló lelkész: Van Bolhuis-Szabó Emőke Gyermekistentisztelet: Paál Károly Kántor: Deuten-Makkai Réka Szervező lelkész: Csanády Ágnes</p>
<p>NOVEMBER 9, CSÜTÖRTÖK, 20 óra BIBLIAÓRA felnőtteknek - ONLINE A bibliaórát Paál Károly lelkész tartja.</p>	<p>NOVEMBER 23, CSÜTÖRTÖK, 20 óra BIBLIAÓRA felnőtteknek - ONLINE A bibliaórát Van Bolhuis-Szabó Emőke lelkész tartja.</p>
<p>NOVEMBER 11, SZOMBAT, 9:30 óra IFJÚSÁGI BIBLIAÓRA (9:30 órától) BESZÉLGETÉSEK, IMAKÖZÖSSÉG SZÜLŐKNEK (10:15 – 13:00 óráig) HÁGA (DEN HAAG) A Hágai Magyar Óvoda és Iskola tanítási napjain. 2e Braamstraat 6, Den Haag / Hága Info (hitoktatás): Van Bolhuis-Szabó Emőke Info (iskola): Csanády Ágnes</p>	<p>NOVEMBER 25, SZOMBAT, 9:30 óra IFJÚSÁGI BIBLIAÓRA (9:30 órától) BESZÉLGETÉSEK, IMAKÖZÖSSÉG SZÜLŐKNEK (10:15 – 13:00 óráig) HÁGA (DEN HAAG) A Hágai Magyar Óvoda és Iskola tanítási napjain. 2e Braamstraat 6, Den Haag / Hága Info (hitoktatás): Van Bolhuis-Szabó Emőke Info (iskola): Csanády Ágnes</p>
<p>NOVEMBER 12, VASÁRNAP, 13 óra ISTENTISZTELET – AMSZTERDAM Cím: Herman Gorterstraat 31, Amszterdam Szolgáló lelkész: Paál Károly Gyermekistentiszteletet tart: Paál Ildikó Kántor: Somogyi Angéla</p>	<p>NOVEMBER 26, VASÁRNAP, 13:30 óra ISTENTISZTELET - VIANEN (Utrecht mellett) Cím: Sportpark Blankensteijn, BOM gebouw Langeweg 6A, Vianen Szolgáló lelkész: Sólyom Uzonka</p>
<p>NOVEMBER 12, VASÁRNAP, 14 óra ISTENTISZTELET – ZWOLLE Cím: Lutherse Kerk, Koestraat 2-4, Zwolle Szolgáló lelkész: Kelemen A. Csongor Szervező lelkész: Dr. Hermán M. János Gyermekistentisztelet lesz.</p>	<p>NOVEMBER 29, SZERDA, 9:10 óra REGGELI IMA, FÉLÓRA ISTENNEL ONLINE Van Bolhuis-Szabó Emőke lelkész vezeti.</p>

KAPCSOLAT A LELKÉSZEKKEL:

HÁGA	AMSZTERDAM	ROTTERDAM	ZWOLLE	VIANEN
<p>Csanády Ágnes Telefon: 06-57023397. csanady@federatio.org Facebook: Hágai Magyar Református Gyülekezet</p>	<p>Paál Károly Telefon: 06-13170606. paal.karoly@gmail.com Facebook: Amszterdami Magyar Református Istentisztelet</p>	<p>Van Bolhuis - Szabó Emőke emokeneszmdy@vtcmail.ch Facebook: Hágai és Rotterdami Magyar Református Istentisztelet</p>	<p>Dr. Hermán M. János Telefon: 0031-38-4233247. jhermannm@gmail.com Facebook: Zwollei Magyar Református Istentisztelet</p>	<p>Sólyom Uzonka Telefon: 06-19986225. suzonka@gmail.com Facebook: Vianeni Magyar Református Istentisztelet</p>